

مشرق و مرقع

سری ۱۳۳۰

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم دینی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیہ در اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ح . اشرف ادیب

جلد ۲ — ۹

۲۲ شربین ثانی ۱۳۲۸

پنجشنبه

۲۶ ذی الحجہ ۱۳۳۰

عدد ۳۹ — ۲۲۱

مطبوعات

حرب حاضر ظاهراً اسلام را مغلوبیتی کوستریورسده ، حقیقت حاله مسلمانانر کندی غالب عدایده بیلرلر . اگر ظاهراً غالب کلسه یدک مستی غالیته طوتدیغمز یولی برافایه جق ، ایچین ایچین بزی ییهن امراض اجتماعیه کونک برنده بتون مسلمانلغی ، خلافتی برآنده محو ایده جک ایدی . بوحرب ایسه عثمانلغک ، بلکه بتون عالم اسلامک انتباهی ایچون پک قیمتلی بر عامل اولدی . چوق آدملر واردرکه سوزله ، نصیحتله حقیقتی قبول ایتمزلر . ایشته بز مسلمانلر بتون امتجه بوحالده ایدک . شیمدی بوسرانجام هرکسه تهلهککی کوستردی ، حقیقتی آکلادی . هر شخص ، هر صنف افراد اسلامیه حالته کوره بوندن حصه یاب انتباه اولدی . طوتولان یولک چیمماز اولدیغی حاجیسیده ، خوجه سیده ؛ عوامی ده ، خواصی ده ؛ مجددی ده ، متعصبی ده کوردی و آکلادی . ایشته اسلامیتی هیچ قاله آلمایه رق ، علی الاطلاق « اوروپا لایلاشه لم » دیه دیه فنا فی الاوروپا اولان مطبوعات عثمانیه نک آلدینی حصه انتباهک نمونه لری :

۶۰۴ نومردلو تصویر افطردره :

اسالاساس موجودیتی عثمانلیرک ، بر آباغی اوروپایه آتمش اولان حاکمیتلرینه مربوط اولان شرق مسئله سی ، عموماً خرستیان اولان اوروپا نظرنده خلاصه الحلاصه اوله رق هلال و صلیبک جدال و نزاعندن عبارت بر ماده در . اوروپانک لسان علم و سیاستنده دها جاری بر افاده ایله بوشرق مسئله سی ایچون (اسلامیتک الحطاط و ارتجاعی ، خرستیانلغک غلبه و ارتفاعی) صورتنده بردستور بیله وضع ایدلش بولونیور .

اوروپا لیرک شرق و شرق مسئله سنی طرز تلقیلری صورت عمومیه ده اسلامیت و عیسویتک جدالندن عبارت اولق صورتنده در . عوامی بو طرز تلقیه سطحی بر معرفت تعصبکارانه ایله سالک ، خواصی ایسه بوتلقیات عامیانه دن خرستیانلغک محافظه سی نام و حسابنه ، فقط مقاصد خصوصیه سیاسییه ترویج ایله مک قصد و غرضی ایله استفاده یه منعم بولونیورلر . اوزاغه کیتکه نه حاجت ، دها دون بزه بالقان حکومتلری بر اهل صلیب محاربه سی اعلان ایتمیلریم ، والیوم همان بتون اوروپا بواهل صلیبک تمنیات و تقدیرات مظفریاتی ایله برجوش و خروش دکلی ؟

برطور ریا ایله بزه دوستانه برچهره کوسترن اوروپا لیر ، تمام ملکیمزدن بمحشر ایدرلر ، اصلاحاندن دملر اوریرلر ، بونلرک هیچ بری طوغری دکلدر . طوغری اولان شی ، آنلرک دائماً ال آلتندن اسباب ضعفی احضاره چالشمقده و ملکیمزک انقشای قولایغنی تأمین یول آرامقده اولمیلر . نه غریب !.. شو درت سنه لک دوره مشروطیت مزده بیله داخل و خارجاً بزه کوز آچدیرمیانلرینه بو اوروپا لیر دکلی ؟ عجبا عن قیامنی تشویق و احضار ایدن کیم ؟ عجبا سوریه اووه لرده بزی اوغراشدیران سوائق نره دن ؟ عجبا ایتالیا تمامیت ملکیه دستور معهودینه واضع الامضای دکل ایدی ؟ بوکون بالقانلرده کی مصادمه لر ، دول معظمه نک شعبده بازلقلرندن بشقه برشمی ؟

زوالی بز ایسه حالا اصلاحات یاهرق اوروپانک کوزینه کیره جکز مالیخولیاسی ایله دمکندارز !..

اصلاحات یاه جغز . او بزم اول و آخر وظیفه من . فقط اوروپانک کوزینه کیرمک !.. براق او مالیخولیایی . بلکه دقت ایدک که اوروپا سزک اصلاحات و ترقیات مدنیه کزه مانع اولسون ، اوککزه حائلر دیکمه سون .

معمافیه اوروپانک سرمستانه ادامه ایتدیکی بوتعرضات ده من جهة بزه منفعت عظیمه احضار ایله جک ماهیتده در . بز قومیت عثمانیه و امت اسلامیه سزک قابلیت تمدن و ترقی سندن قطع امید ایتک شویله طورسون ، بلکه اوقابلیتی آوروپا لیر کولکده برافایه جق بر شعشه بالا کیر کمال ایله اظهاره ابراز اقتدار ایله جکلرندن امینر .

هر حاله خلافت اسلامیه یی جامع اولان عثمانلغک قابل اهل برکیت اولمادیغک آکلاشیله جفی زمان اوزاق دکلدر .

۵۶۶۸ نومردلو اقرامره :

فرانسه مطبوعاتی ، حتی فرانسه حکومتی محاربه حاضره مناسبتیه عثمانلیر ایچون ، دولت عثمانیه ایچون اک چیرکین حقارتلرده بولونیورلر . باش وکیل (پوان قاره) کویا معاهداته مستنداً خرستیان و طنداشلر سزک حامیسی اولدیغی ایلری سورهرک شاید اونلره بر تعرض وقوعه کلیرسه باب عالی یی مسئول طوته جغنی رسمی ، عینی زمانده بلا لزوم علنی تقریرلره عالمه بیلدیریور .

آلهی ! بز فرانسه عرفانیله ، فرانسه کالاتیه پرورده اولدق ، فقط مکتب صره لرده او بلند مرتبه خواجه لر یزدن اوکرندیگم فرانسه نه قدر باشقه ایدی ، نه درجه عالیجناب ایدی ، غالبین زیاده مغلوبه مشفق ، منافع خسیسه یی دائماً محقر ایدی . (سوربون) ده (لادیس) لر ، علوم سیاسی مکتبده (سورل) لر فرانسلری اک موثوق تاریخی ایله ، اک حقیقی عنعناتی ایله تصویر ایدرکن فکریمزی ، قلبمزی تسخیر ایدیورلر ، فرانسه اشتیاقی فرانسه محبتی ایله طولدریورلر .

ایشته بز فرانسه یی بویله طانیلق ، بویله اوکرنک ، فقط شیمدی کوردیکم ، ایشتدیکم فرانسه یه هیچ بکزه ته میورز . بکزه ته مدیکم ایچون عرفاندن ، ادراکدن ، حتی انسانلقدن بیله مایوس اوله رق : (و بالفس جدی ان وهرک هازل) دیورز .

فرانسه بو حسیانده ، بوحالته ایکن رومیدرکه یوزلرجه طلبه عثمانیه حالا (پارس) قالدیرملرینی چیکنه سون ، طورسون ؟

۲۵ نومردلو تورک بورومره :

ایکنجی بیوک نقصانمز ، بعضلر سزک دینده مبالاتسلری ، چوغمزک دین شکلنده تجلی ایتدیریلن قویو تعصیدر . . دین ، تعصب دکلدر . دین ، بر جمعیتک معنویتلرینک اک یوکسک نقطه سیدر .

دینسز بر فرد خصوصی حیاتنده نه قدر بختسز ایسه ، دینده مبالاتسز بر جمعیت دها چوق بختسز لفه محکومدر . بزی مبالاتسز قیلان بر چوق مذهبی جریانلردن باشقه غربیللاشه نکده بیوک بر تأثیری اولمشدر . بونک قارشیدینده عواممیزک دائماً اوقشانان و اوقشانده قباروب یاقیجی و قیریجی بر حاله کلن تعصبی واردر . بو تعصبی ، منفعتلری نامنه مرتجعلر ، مرتجعلردن قوردقلری ایچون حریتیلر اوقشادیلر . تعصب یرینه صاعلام دینی بر عقیده اولمش اولسه ایدی ، ینه بو قدر خسیس بر موقعه دوشمزدک .

بز ، تورکلری (عثمانلیر دیمک ایسته یور) مؤمن ، معتقد و متدین کورمک ایستز ؛ اوقدرکه دین و اعتقاد نامنه قارینلرینی شیشیره نلر کیزله نکلری ارتجاع موقعنده قیصیق سسلری ، یره اکیلن یوزلرله قالسینلر .

انسانیت غایه سی ، تفرد ایتک ایسته یین بعض سیوری عقلیلرک کورکور باقدقلری بر یالانچی فخردر ؛ دها یکرمنجی عصر ، بویله اصلسز غایه لرده بلکه یکرمنی بیک عصر دها اوزا قدر ! بزه انسانیت ماصاللری سویله ینلر ، ذوقلرینی فد ایده یینلر ، ضرورت و سفالتدن قورقلانددر . بازوسنه کووه نن کیمسه یوقدرکه ضررلی چیقاجغنی حس ایتدیکی بر او یونده قولی باغلی طورسون .

کشف ایتشلردر ان شاء الله . مع مافیه آتیا بو مسلک لرنده نبات ایدوب ایتیه جکلری حقنده هنوز قطعی بر اعتماد حاصل اوله ماز . « واذامسکم الضر فی البحر ضل من تدعون الا اياه فلما نجیکم الی البر اعرضتم ؛ وکان الانسان کفوراً . »

شیرین

بالقان اهل صلیبک اقتطاف ثمرات کونلری

۱۴ شیرین نالی ، همراه شنبه :

متارکه مقصدیه طرف حکومت سنیه دن وبلغارستان حکومتی جانبندن تعیین اولنان مرخصلر بوکون جتالجه ده بالاجتماع (کمال نزا کتله) مذاکراته ایتدار ایتدکاری رسماً تبلیغ اولنیور .

۱۵ شیرین نالی ، پنجشنبه :

طرفین مرخصلری بوکون ده مذاکراته مشغول اولشلردر .

۱۶ شیرین نالی ، جمعه :

مذاکرات بوکون ده دوام ایدیور ؛ حسن صورته نتیجه لته جکته دائر امیدلر کلیور .

۱۷ شیرین نالی ، جمعه ایرنسی :

بخشایش کوشیده دوام ایدن مذاکرات نتیجه یه اقتران ایدیور . طرفین مرخصلری صلح شرائط اساسیه سنی قرالشدیردقن صوکره مذاکراته دوام ایدیه بیلک ایچون اون کونلک بر متارکه عقدینه لزوم کوریلنیور .

۱۸ شیرین نالی ، بازار :

طرفین مرخصلری میاننده قرارلشدیرلش اولان متارکه پروتوقولی برای تصدیق عتبه علیایه عرض اولنیور ، ارده سنیه سی شرفصادر اوله رق تجارت ناظری رشید پاشا پروتوقول صورت مصدقه سنی حاملأ خادم کوشه عزیمت ایدیورلر . متارکه متنی طرفین مرخصلری طرفندن متقابلاً امضا اولنمشه ده بلغار باش مرخصی جنرال صاووف مذکور پروتوقولک بر دفعه ده متفقلرینه تبلیغ ایدیلرک اولنلرک ده موافقته اقتران ایله سی لازم کلدیکنی درمیان ایلیرک ، بو مقصدک تأمین ایچون ۴۸ ساعت مهلت اعطاسنی ایسته یور .

۱۹ شیرین نالی ، بازار ایرنسی :

متارکه نلک تصدیقنی حاوی بلغراد وچینه دن جواب موافقت کلیور . یالکز یونان دولتنک جوابی بکلنیور .

۲۰ شیرین نالی ، صالی :

بوکون دخی بخشایش کوشیده مذاکرات صلیحیه دوام اولونیور .

۲۱ شیرین نالی ، همراه شنبه :

عثمانی آژانسک استخبارات موثوقه وخصوصیه سنه نظراً متارکه مذاکراتی دون اقشام نتیجه پذیراومش و اولبابده کی پروتوقول برطرفدن عثمانی ودیکر طرفدن بلغارستان ، صربستان و قره طاغ حکومتلری پهنده عقدایدلشددر . یونانستان متارکه کی امضالاماشدر .

سیر ادوارد غریبک و صلیبکی . — قارشی غزته لرنده او قوندیغنه کوره صالی کونی لوندرد سفیری توفیق پاشا ایله انکلتزه خارجیه ناظری سیر ادوارد غره ی آرده سنده وقوعه کلن ملاقاتده سیر غره ی انکلتزه نلک پولتیقه سی آنجق

بزه بیلیمیه رک بیوک فنالق ایده لردن بر طاقی ده تنظیم ایتیلردر . بونلر وطنلرینی ، آوروپایه بکلنلکه قورتاراجق لری تصور ایتیلر ؛ مملکتک اصل روحنی بر اقدیلرده ، غربک کوزینه کیرمک ایچون کنارلری سوسله مکه اوغراشدیلر . سعلری فائده سز اولدی ؛ چونکه کوزه کیرمدیلر . خطالرمز آراسنده مهم بر موقعی ده تقلید جیلکمه آیرمق لازمدر . تنظیم ایتیلغمزدن بری غربی او قدر تقلیده اوزندک که عوامزدن ، عوامزک روحندن بسیتون آیریلدی . عوامزک یابانجیسی اولاجق قدر ده کیشدک . اونک ایچون عوام ، بزه حتی دشمن نظریله باقیور . بزی هیچ بکنمیور ، بزدن نفرت ایدیور .

۱۱۲۱ ثروت فنونیه :

زوالی مدنیت ، بیچاره انسانیت ! سن غالباً ده اچوق عصرلر بودنیاده تأسس ایلیمیه جکسک ! نه الیم انکسار خیالدرکه مدنیت و انسانیتک مؤسسلی عده ایلدیکنی ایکی بیوک ملتر ، یعنی انکلیزلر ایله فرانسلر بیله اساسات حق ومدنیق اونوتیلر ؛ صرف اغراض ملیه لری و منافع خسیسه لری اوغورینه بزه قارشی هر درلو کذب و افترا ی قبول ایدیورلر ؛ یکرمنجی عصرک پیشوای ترقیسی اولدقلرینی اونودوب قرون وسطایه لایق بیانات ونشریات تعصبکارانه ده بولونیورلر ؛ لوندردده ، پارسده مطبوعات صلیب نامنه رفع آواز ایتمکدن چکینمیور ... صوکراده (مدنیت) دن ، (انسانیت) دن دم ووریورلر ! انسانیت ، بتون بالقان قطعه سنک مذبحیه دونمسه مساعد میدر ؟ مدنیت ، مرکز مدنیت عده ایدیلن لوندرد و پارسک بیوک غزته لرنده اهل صلیب اعلامیدر ... ؟

۱۱۳۶۸ ترجمانه :

بوکون هان برچوق متفکرلرمز آوروپالیشامدجه مدنی بر حیاته صاحب اولامایاجغمز اعتقادنده بولونیور . بو خصوصده اورته یه معین ومقرر برتجدد وترقی پروغرامی قونمیور ؛ حالبوکه مهم اقوملر اوزرینه بر جمعیتک مستقبل حیاتی بنا ایتک قدر ضررلی بر شی یوقدر . غربی ، بعضاً بلکه بر غربی متفکردن ده ای طانیدیغمز اولیور ، فقط کندیمزی ، کندی قابلیت وماهیتمزی طانیه میورز . اوله ظن ایدیورزکه بو حقیقی هر بر سالم وجدان اعتراف ایدر . بر ملتک اصل قوتی کندیسنددر . کندی قوتی طانیانلردر که یاشامق ایچون باشقه لرینک معاونتی دیلنیر . و بو یوزدن بووک بر ملتک شرفنی کوچولتور ، اونی تذلیل ایدر . حالبوکه شرفسزک و ذلت ، ملتر ایچون محو ایله برابردر .

أوت ، آرتق یتر ! بزی سنه لردن بری چوروک نظریه لرله علملرینه قاندرانلرک اجتماعات و سیاسیات ایچون ویردکلری و ویره جکلری درسلی ایسته میورز . بز بر مسلمان تجددنی ایستیورز . غربدن چوق محتاج اولدیغمز علمی نظریه لری ، آنجق مسلمانلغمزک ملی تجددینه آلت اولارق قوللاناجمز .

سیدل الرشاد

ایشته مطبوعات عثمانیه نلک بو قییل بیاناتده بولونمسی مهم بر تحولدر . بونی ده وجوده کترین هیچ شبهه سز حرب حاضرده کی مغلوبیتمزددر . بو ، عددی محدود غزته لردن هر شیئی اوکرنمکه محتاج اولان امت اسلامیه ایچون بویه مسلمان آغزینه یاقیشیر مطالعه لر ، ملاحظه لر ایشتمک نه قدر بیوک بر مظهریت در ! ان شاء الله آرتیق حقیقت آکلاشیلمشدر . کتله امت یکرمنجی عصرک نه اولدیغنی کوردیکی کی ، متفکرینمزد ترقی وسعاده هانکی یولدن کیدیله بیله جکینی